

Innehåll

Förord.....	4	Diagram.....	96
Vad kan du när du kan ett språk?	5	Bästa köpet.....	97
Vilka inlärningsstrategier använder du?.....	9	Behövs prylarna?	98
A Uttal och skrift.....	12	Vad ska vi göra?	99
Tolka prosodi	13	Se in i framtiden	100
Skrivstil	15	Svea rikes lag.....	101
B Ord.....	16	Etik, moral och politik	102
Eget korsord	16	Ge mig råd!	103
Vad hör du?.....	16	Du är domare.....	104
Ordserier	17	Hur skulle du göra?.....	106
Nisse är ledsn	18	Samtalsövningar	108
Vem tänker jag på?.....	19	Samtalskedja	108
Agera.....	21	En fjäder blir en höna	110
Ordgrupper	24	Avbryta och återgå till ämnet	111
Finn fem fel	26	Fokusera.....	112
Mitt föremål.....	31	Föra in något överraskande.....	113
Konfrontationen.....	33	Uttrycka sin personliga åsikt	114
Fyra bilder.....	34	Föreslå och säga emot	115
Din bild – min bild.....	39	Förklara och be om förklaring	117
Geometriska figurer.....	42	Visa deltagande	119
C Grammatik	46	Samma åsikt – olika åsikter.....	120
Dictogloss.....	47	Ge och ta emot en komplimang	121
Tempus i bild	51	Varna.....	122
Tempus i text.....	54	Kluringar.....	123
Perfekt particip i bild	55	F Olika sociala situationer	125
Prepositioner i bild.....	61	Olika personer – olika texter.....	126
Tre frågor.....	62	Tillsägelser.....	130
Viktiga årtal	62	Samma betydelse – olika nyanser	132
Förklara varför.....	63	Telefonsamtal för två.....	135
Bingo	64	Rollspel	137
Hemlig person.....	65	Menar något annat.....	138
Vilket yrke har jag?	65	Telefonsamtal för tre	139
Djuret X.....	65	Gnällspikar.....	141
Mysterier	66	Dialoger	143
Instruera någon	69	Pratbubblor	144
D Textbygge	70	Drama	145
Instruktion	73	Olika röster	147
Biografi.....	74	Arbetsliv	149
Insändare.....	75	Småprat på fikapaus.....	149
Annonns	76	Avböja kollegans förslag.....	150
Gör så här!.....	77	Skrivkrav på jobbet	151
Två människors liv.....	82	Studiebesök på arbetsplatser.....	152
Min mening.....	83	Ta emot besök från arbetslivet	153
Reklam.....	84	Ringa till Vårdcentralen	154
Bygg ut meningar	85	Analys av en situation på en arbetsplats.....	155
Variera sambandsord	85	G Strategier	156
Fortsätt min berättelse.....	86	Nätet	156
På en minut	88	Talesätt	158
Göra – tala – skriva.....	89	Strukturer till faktatexter.....	160
Japansk dikt	90	Läslogg.....	164
Tala in på telefonsvarare/mobilsvar	91	Personkarta	165
”Messa”	91	Läsa och reflektera	167
E Syfte	92	Strukturer till skönlitteratur	168
Diskussionsövningar.....	92		
En given åsikt.....	92		
Gandhis filosofi	94		
I tur och ordning.....	94		
Knepiga situationer	94		
Dilemmasagor	95		

Förord

Språk är kommunikation och därför bör språkundervisning vara kommunikativ. Det gäller för oss lärare att skapa optimala tillfällen för kommunikation och att stötta de studerande i deras språkutveckling. Kommunikativ språkundervisning kännetecknas enligt David Nunan (*Lindberg, 1996*) av fem drag. Det är dessa drag som övningarna i den här boken bygger på:

- 1 Interaktion
- 2 Autentiskt material
- 3 Fokus på hur inläring går till
- 4 De studerandes erfarenheter
- 5 Språkliga aktiviteter utanför skolan

Vi som har skrivit den här boken har arbetat länge som lärare. Under åren har vi samlat på oss många idéer till språkutvecklande övningar som har fungerat bra och uppskattats. Dem vill vi gärna dela med oss av. Vår erfarenhet är att om man har roligt så lär man sig mera. Hoppas att ni får lika roligt som vi har då vi arbetar med de här övningarna!

Låt snacket gå vidare ... och vidare ...

Catarina Littman-Persson Carin Rosander

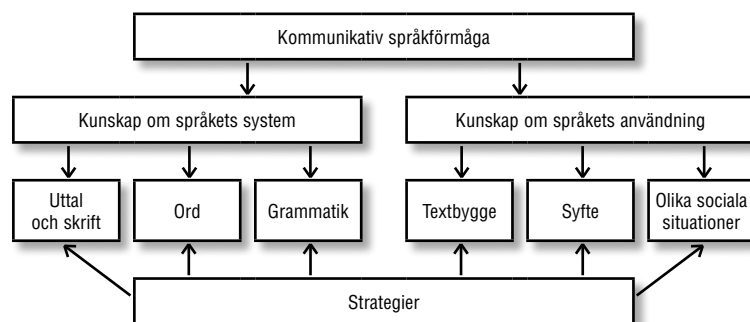
Vad kan du när du kan ett språk?

Du som lärare har en viktig roll att skapa goda situationer för språkutveckling i din undervisning. Pauline Gibbons, biträdande professor vid University of Technology i Sydney, talar om ett sociokulturellt synsätt på undervisning och inläring där både elever och lärare ses som aktiva deltagare i processen. Vad du väljer att göra i klassrummet och särskilt den stöttning du ger dina elever har en avgörande betydelse för hur dina elever kommer att lyckas.

Begreppet stöttning står för den tillfälliga, men nödvändiga, hjälp som läraren ger för att eleverna framgångsrikt ska kunna utföra sina uppgifter. Stöttning är dock inte vilken hjälp som helst, utan hjälp som leder eleverna mot nya färdigheter, nya begrepp eller nya nivåer av förståelse. Man skulle kunna likna hjälpen vid en byggnadsställning som tas bort vartefter husbygget fortskrider. Till sist när hela bygget är klart tas byggnadsställningen bort och huset står för sig självt.

Övningarna i den här boken utgår från Bachman & Palmers modell (förenklad från Lindberg, 1996). I denna modell ser man att den kommunikativa språkförmågan innehåller många olika delar. Naturligtvis används inte delarna separat utan är sammanvävda med varandra men det kan ändå finnas anledning att vid olika tillfällen i undervisningen fokusera på de olika delarna var för sig.

Fritt efter *Bachman & Palmer* ur *Lindberg*, 1996.

Att ha kommunikativ språkförmåga handlar både om hur man producerar språket (talar, skriver) och hur man tar emot och tolkar språket (lyssnar, läser). En del av detta är att ha **kunskap om språkets system** och hur språket är uppbyggt.

Detta innebär att inläraren ska ha kunskap om:

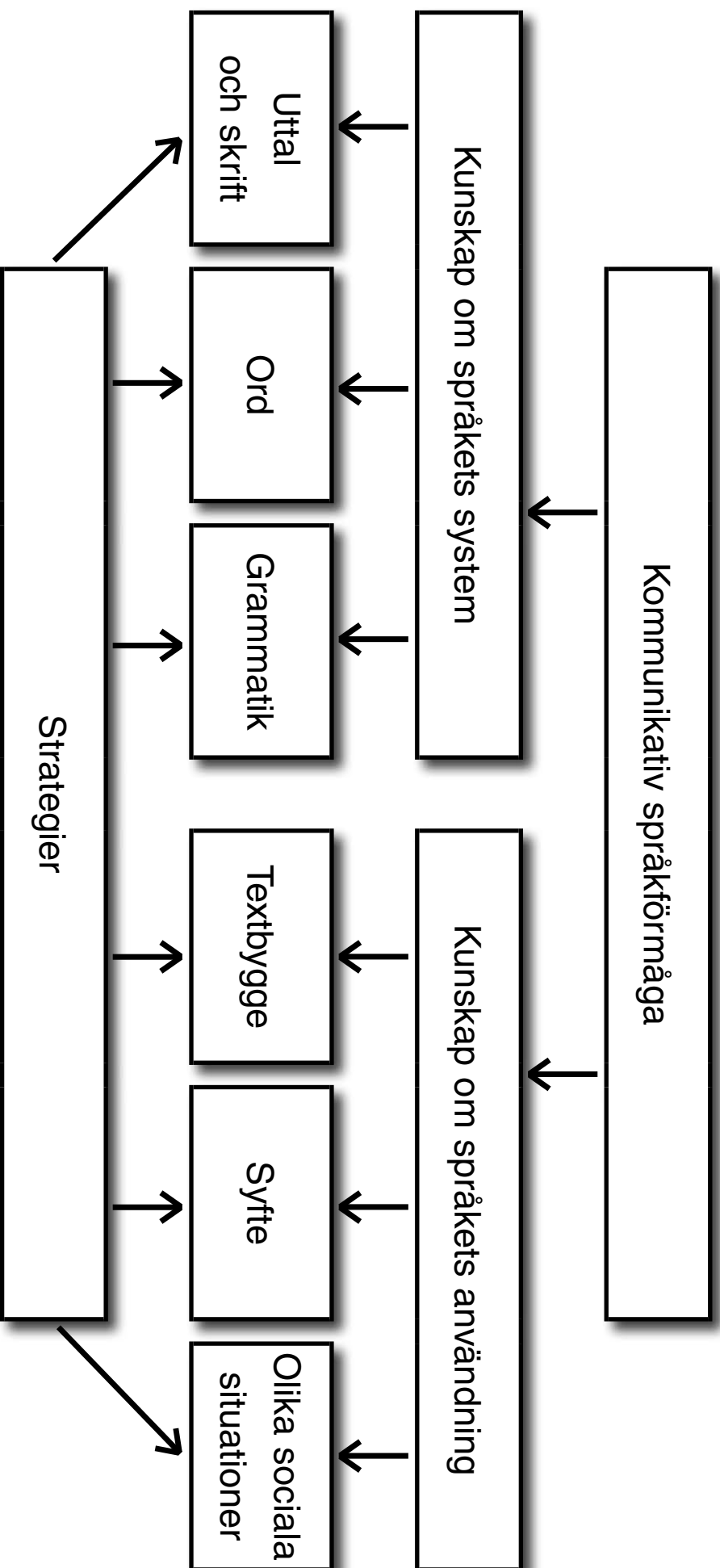
- **uttal** (kapitel A), som handlar om språkets ljudsystem och hur skriften avspeglar uttalet, dvs. kunskap om stavning och skrivtecken som bokstäver, punkt och kommatecken. Det innebär också att man måste ha kunskap om språkets prosodi, dvs. ljudlängd, betoning och intonation. Varje språk har sin prosodi.

Här ingår också att veta vilka ljud som används i språket. I svenskan finns det nio vokaler, a o u å e i y ä ö, och de kan sägas långt eller kort (jämför *fin* – *finn*). Många av världens språk har fem olika vokaler. Något som är speciellt när det gäller svenskans konsonanter är att man kan sätta ihop många olika konsonanter i början eller i slutet av ord, exempelvis *skr-* i ordet *skriva* eller *-lskt* i *engelskt*. När man stavar på svenska skriver man inte alltid som det låter; [sj]-ljudet kan t.ex. stavas med *stj*, *sk*, *sj*, *ch* eller *sch*.

- **ord** (kapitel B), som handlar om vad ett ord betyder och också hur stort betydelseomfång ett ord har, hur mycket ett ord betyder. På svenska gör man t.ex. skillnad på orden för *gå* och *åka*. Många språk har samma ord för de två begreppen.
- **grammatik** (kapitel C), som handlar om ordens form och böjning samt om hur du sätter ihop orden till fraser. Här är det viktigt att fundera över ordföljd. I svenskan kommer t.ex. predikatet före subjektet i en fråga och i en påståendesats kommer verbet alltid på ”andra plats”.

En annan del av den kommunikativa kompetensen är att ha **kunskap om språkets användning**. Detta innebär att man ska ha kunskap om:

- **textbygge** (kapitel D), som handlar om hur olika småord binder samman satser, t.ex. *och*, *men*, *sedan*, men också om hur hela texter byggs upp. Varje genre har sin struktur och sina specifika språkliga drag. När du skriver till exempel ett brev skriver du det på ett annat sätt än när du skriver ett protokoll och en saga har en annan struktur än en instruktion.
- **syfte** (kapitel E), som handlar om hur språket anpassas till texten eller talet, exempelvis hur man ger information, uttrycker känslor, behov och önskningar, får andra att göra något och knyter kontakt med människor och hur du lovar, ber om ursäkt, varnar någon.
- **olika sociala situationer** (kapitel F), som handlar om hur språk anpassas till olika grupper av människor. Du talar på olika sätt när du talar med dina vänner, med dina arbetskamrater och med myndighetspersoner.
- **strategier** (kapitel G), som handlar om hur man använder sina språkkunskaper. Här ingår också olika sätt att läsa texter. Ibland måste man kunna läsa en text noggrant, som när man läser en faktatext eller instruktion. Andra gånger har man mer nytta av en så kallad översiktsläsning.

Fritt efter Bachman & Palmer ur Lindberg, 1996.

2 personer

- Person A läser en mening i rutan och visar genom prosodin om han eller hon känner sig glad, irriterad, uttråkad eller förvånad.
- Person B gissar hur person A känner sig.
- De byter roller.

KOPIERINGSUNDERLAG 1b

Glad:	Min svärmor kommer och hälsar på.
Irriterad:	Min svärmor kommer och hälsar på.
Uttråkad:	Min svärmor kommer och hälsar på.
Förvånad:	Min svärmor kommer och hälsar på.

Samtal med informationsklyftor

Språk övas bäst i interaktion. Ett bra sätt att träna språket är i samtal som har informationsklyftor, dvs. den ena personen vet något som den andra inte vet och måste förklara detta.

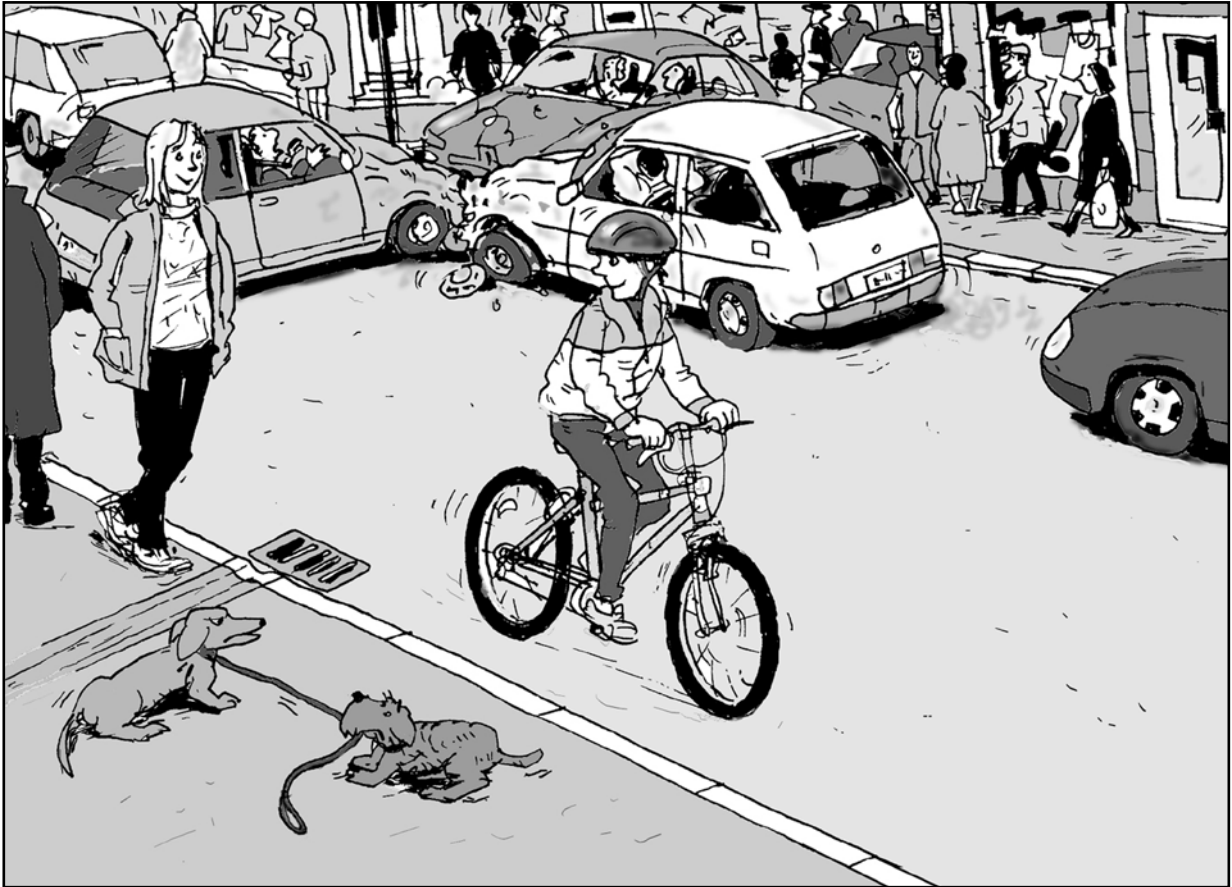
Finn fem fel

2 personer

- Kopiera ett av bildparen på kopieringsunderlag 7a-d och klipp isär bilderna.
- Dela ut dem parvis till de studerande.
- De studerande sitter mitt emot varandra med en bok eller pärm mellan sig, utan att titta på varandras bilder. De beskriver bilderna och frågar varandra om bilderna.
- När alla hittat de fem felen jämför de bilderna och ni går igenom de nya orden.

KOPIERINGSUNDERLAG 7a

Tempus i bild

Grammatikfokus: tempus

2-3 personer

- Kopiera underlaget nedan till OH.
- Diskutera skillnaden mellan tempusformerna i rutan.
- Gör sedan kopieringsunderlag 2b-c

KOPIERINGSUNDERLAG 2a

<p>pluskvamperfekt före då</p> <p>EXEMPEL:</p> <p>hade gjort</p>	<p>preteritum då</p> <p>gjorde</p>	<p>futurum preteritum efter då</p> <p>skulle göra</p>
--	--	---

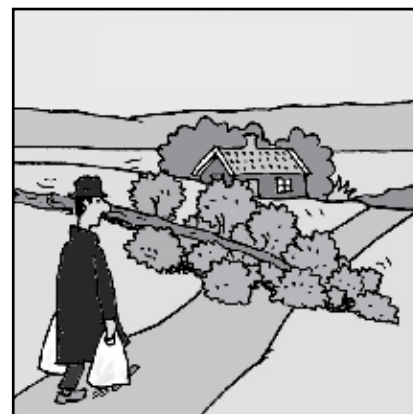
EXEMPEL:

Skriv den text som passar till varje bild.

Trädet föll när *han hade passerat*.

Trädet föll när *han passerade*.

Trädet föll när *han skulle passera*.

Trädet föll när _____

Trädet föll när _____

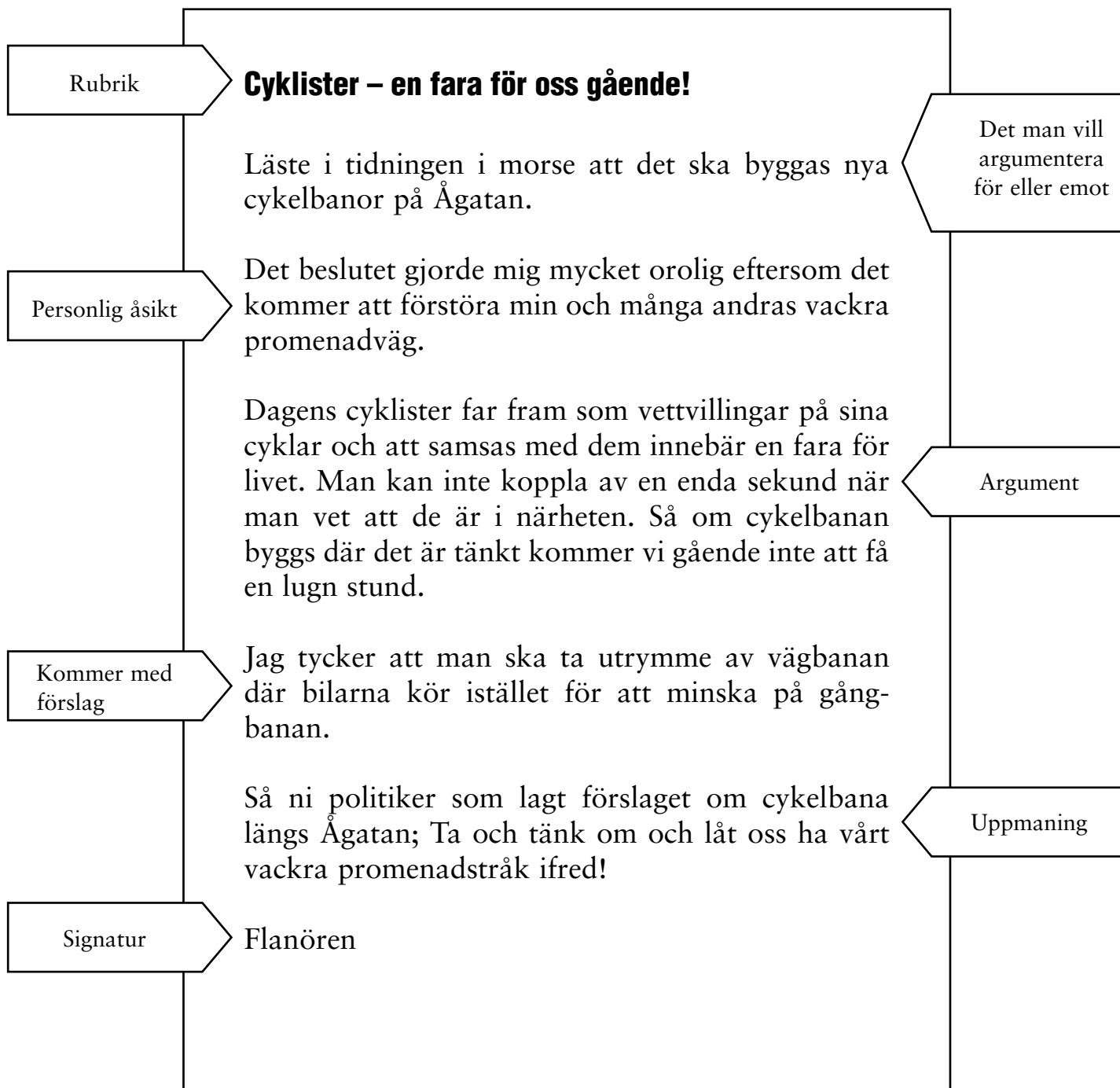
Trädet föll när _____

han hade passerat.

han passerade.

han skulle passera.

Insändare

På en minut

3-4 personer

- Välj ett ämne. Fantisera!
- En person börjar berätta och talar i en minut.
Någon annan i gruppen tar tid.
- Byt roller och ämne.

KOPIERINGSUNDERLAG 7

Igår sa jag till den amerikanske presidenten att ...

Bilen gick sönder i öknen och jag hade åtta mil kvar att köra ...

Om jag kunde åka tillbaka i tiden skulle jag ...

När jag råka-
de bli kvar på
IKEA efter
stängnings-
dags ...

Om jag var osynlig skulle jag ...

Jag skulle vil-
ja praktisera
som ormskö-
tare därför
att ...

Jag bestäm-
de mig för att
aldrig mer
segla när ...

Jag gjorde verkligen bort mig en gång när ...

Mitt drömhus
är ett hus
som ...

Om jag fick bestämma i världen ...

Vad ska vi göra?

3-4 personer

Vilken aktivitet är *mest spännande/tråkigast, farligast/säkrast, dyrast/billigast, jobbigast/lugnast* eller *trendigast/mest gammalmodig*?

- Var och en skriver sin åsikt om varje aktivitet.
- Gruppen diskuterar och jämför sedan åsikterna.

KOPIERINGSUNDERLAG 8

Klättra i berg

Dyka

Åka rollerblades

Hoppa fallskärm

Hoppa bungy jump

Gå på gym

Åka forsränning

Gå på fotbollsmatch

Paddla kajak

Åka snowboard

Surfa på internet

Cykla mountainbike

Åka glidflyg

Segla

Titta på tv

Spela nätpoker

Spela schack

mest spännande/tråkigast,
farligast/säkrast,
dyrast/billigast,
jobbigast/lugnast
trendigast/mest gammal-
modig

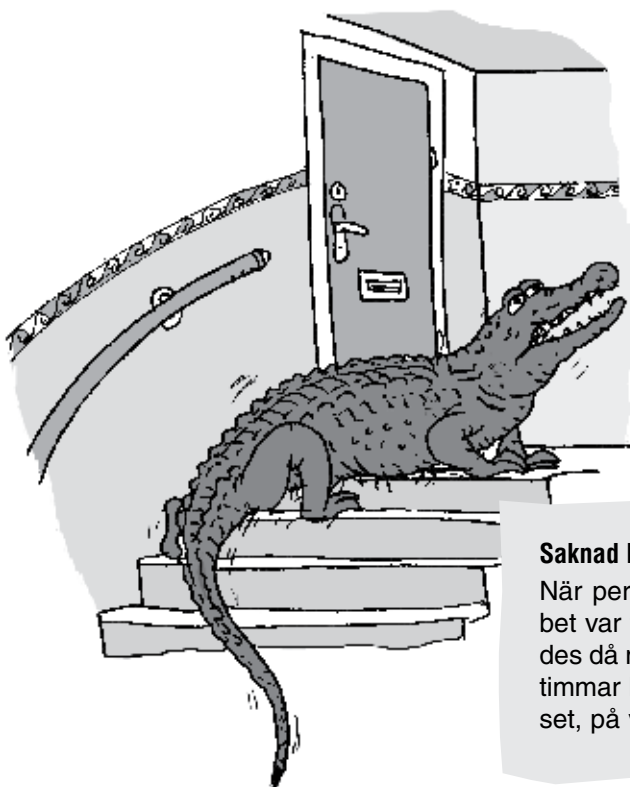
Olika personer – olika texter

2 personer

- Kopiera kopieringsunderlag 1a-d och dela ut till deltagarna som arbetar i par.
- Gå igenom och visa att språket ser olika ut beroende på vem som talar eller skriver och vem som lyssnar eller läser. Språket ser också olika ut i samtal, i e-post, i brev, i rapporter osv.

KOPIERINGSUNDERLAG 1a

Lös de muntliga och skriftliga uppgifterna. Anpassa språket till den person som du låtsas vara och den person som du talar eller skriver till.

Saknad krokodil i trapphus

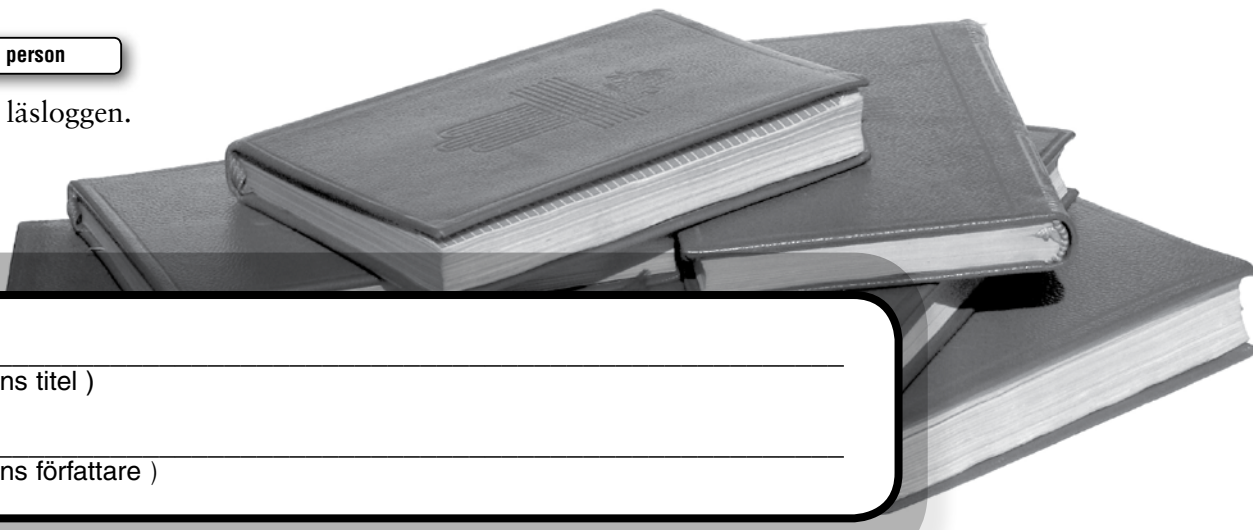
När personalen på djurparken i Köpenhamn kom till jobbet var terrariet tomt och krokodilen borta. Polisen larmades då man trodde att tjuvar varit framme. Men efter några timmar hittades den 1,2 meter långa krokodilen i trapphuset, på väg upp till nästa våning.

<p>A Muntligt Du arbetar på djurparken och talar om för din fru vad som har hänt under dagen.</p>	<p>B Muntligt Du är djurparkens chef och inleder personalmötet med att tala om vad som har hänt för de anställda.</p>
<p>C Skriftligt Du arbetar på djurparken och skriver en notis i lokaltidningen om det inträffade.</p>	<p>D Skriftligt Du är djurparkens chef och skriver ett meddelande om händelsen till de anställda.</p>

Läslogg

1 person

Fyll i läsloggen.

(Bokens titel)

(Bokens författare)

Huvudpersonens yttre egenskaper _____

Huvudpersonens inre egenskaper _____

En mening jag fastnade för i början av boken _____

Jag valde den meningen därför att _____

En mening jag fastnade för i mitten av boken _____

Jag valde den meningen därför att _____

En mening jag fastnade för i slutet av boken _____

Jag valde den meningen därför att _____
